
Hudba v duši, duše v hudbě

Hudba v duši, duše v hudbě

Český skladatel, pedagog a klavírní mistr patřil k nejvýznamnějším a nejhranějším soudobým českým autorům zejména spirituální a liturgické hudby, ale též třeba písní pro děti.

Narodil se 22. ledna 1929 v učitelské rodině v Žamberku, kde mu před třemi roky v Nádražní ulici odhalili pamětní desku. Až do maturity vyrůstal v Českém Krumlově. K formování jeho uměleckého citění pomohly prázdninové pobyty v cisterciáckém klášteře v hornorakouském Schlierbachu, kde hrál při ranních mších a večerních požehnáních.

Před koncem války byl kvůli židovskému původu vyloučen z gymnázia a rok strávil v koncentračním Buchenwaldu; stejně jako táboře v jeho otec.

Na AMU vystudoval klavír u Františka Raucha a skladbu u Pavla Bořkovce. Jeho zájem o režimem nepřijatelnou duchovní hudbu vedl k tomu, že s ním za nejasných okolností koncem 50. let udržovala kontakt StB. Od roku 1955 učil na katedře dějin hudby Filozofické fakulty UK, v sezoně 1978/1979 pobyl na stáži na Royal Northern College of Music v Manchesteru. V roce 1991 se konečně stal profesorem oboru skladby na AMU.

Ebenovo mimořádné a rozsáhlé dílo lze stěží shrnout do několika vět, zmírníme tedy alespoň dva varhanní a jeden klavírní koncert, oratorium Apologia Sokratus (1967), chrámový opus Anno Domini (1999), orchestrální skladbu Vox clamantis (1969), kantátu Hořká hlína (1959), balet Kletby a dobrořečení (1983), komorní hudbu Okna pro trubky a varhany (1967), varhanní cyklus Nedělní hudba (1957), mši Te Deum (1990), vesměs se závažným myšlenkovým poselstvím. Inspiraci hledal i v antice a středověku a uplatňoval prvky gregoriánského chorálu či lidové písně. Podle vlastního libreta adaptoval román Stefana Zweiga do opery Jeremias (1999). Složil však také pochod a fanfáry ke vztyčení prezidentské standarty a praporu Hradní stráže.

Všestranný Eben působil navíc jako doprovod a komorní hráč na klavír a varhany. S Iljou Hurníkem rovněž přeložil Orffův Schulwerk. Byl dekorován mimo jiné francouzským Rytířem umění a literatury (1991), Řádem sv. Cyrila a Metoděje (1994) a medailí Za zásluhy (2002). O jeho životě a díle napsala Kateřina Vondrovicová pečlivou monografii (1994).

Se sestrou svého spolužáka a kolegy Hurníka Šárkou měl tři syny: matematika Kryštofa, herce a moderátora Marka a muzikologa Davida, známé coby folková skupina Bratři Ebenové. Zemřel 24. října v Praze.